

250 NORMATIVNA PRISTUPNA TAČKA – TEMATSKA PREDMETNA OZNAKA

Polje sadrži predmetnu pristupnu tačku u obliku tematske predmetne oznake.

Potpolja & ponovljivost

POLJE/POTPOLJE		PONOVLJIVOST
250	Normativna pristupna tačka – tematska predmetna oznaka	nr
	a <i>Početni element</i>	nr
	n <i>Kod za predmetnu kategoriju</i>	nr
	m <i>Kod za predmetnu potkategoriju</i>	nr
	x <i>Tematska potpodela</i>	r
	y <i>Geografska potpodela</i>	r
	z <i>Hronološka potpodela</i>	r
	9 <i>Jezik osnovnog dela pristupne tačke</i>	nr

Indikatori

Vrednosti indikatora nisu definisane.

OPIS POTPOLJA

Potpolja x, y i z opisana su u poglavlju *Potpodele*, a potpolje 9 u poglavlju *Kontrolna potpolja*.

250a Početni element

Izraz u obliku koji propisuje upotrebljeni sistem predmetnih pristupnih tačaka.

250n Kod za predmetnu kategoriju

Kod označava predmetnu kategoriju.

a	<i>akteri</i> Pojmovi koji predstavljaju uzročnike, učesnike, predstavnike ili izvođače neke akcije (individualne ili kolektivne): demografske grupe, organizacije i organizmi.
b	<i>akcije</i> Pojmovi za različite vrste funkcionisanja: aktivnosti, discipline i procesi.
c	<i>stvari</i>

	Pojmovi koji se odnose na opipljive ili apstraktne entitete: oblici, objekti, predmeti, prostor, supstance i nematerijalna sredstva.
d	<i>vreme</i> Pojmovi koji su povezani s hronologijom: periodi i ostali hronološki pojmovi.

250m Kod za predmetnu potkategoriju

Kod označava predmetnu potkategoriju.

a1	<i>demografske grupe</i> Grupe osoba, koje ne pripadaju nijednoj organizaciji, i pojedinci kao deo grupe koja je određena na osnovu specifične karakteristike, kao što je ponašanje, aktivnost ili stanje (pravno, radno, društveno, fizičko i mentalno stanje, civilni status, srodstvo, pol, starost, geografska i nacionalna pripadnost). Primeri: Geolozi, Nezaposleni, Neoženjeni muškarac, Slovenke.
a2	<i>organizacije</i> Zajednice ljudi sa određenim zajedničkim ciljem, bez obzira na to kako i zbog čega su organizovane. Organizacije u različitim sektorima delatnosti, javne ustanove i delovi organizacija. Primeri: Zdravstvene ustanove, Kulturna društva, Muzeji, Sudovi. Izuzeci: Grupe ljudi, koje nisu organizovane, svrstavamo u "a1"; organizacije, kod kojih je važnija fizička struktura (npr. fabrike) i ne organizacioni aspekt (npr. kod biblioteka), svrstavamo u "c2"; same ekonomske delatnosti (npr. prehrambena industrija), a ne organizacije, koje su kolektivni akteri u toj delatnosti (npr. kod prehrambenih preduzeća), svrstavamo u "b1".
a3	<i>organizmi</i> Živi organizmi (mikroorganizmi, biljke, životinje, ljudi), njihovi anatomske delovi i grupe organizama. Primeri: Fosili, Trešnja (biljka), Divlji kanarinac, Neandertalci, Rameni zglob, Lovački psi, Kolonije (životinje). Izuzeci: Grupe ljudi svrstavamo u "a1"; biljne zajednice u prostoru (šume i sl.) svrstavamo u "c4"; osnovne hemijske sastojke svrstavamo u "c5".
b1	<i>aktivnosti</i> Akcije koje obavlja jasno definisan direktni akter. To su prevashodno pojmovi iz različitih disciplina, odnosno oblasti: umetnosti i književnosti, nauke i tehnike, ekonomije, prava, istorije, društva, vojske, politike, vere, informacione nauke, seksualnosti, sporta i rekreacije, uprizorenih aktivnosti, misaonih aktivnosti i dr. Tu spadaju i opšti pojmovi, kao što je akcija, upotreba i sl. Primeri: Muzika, Tehnološke inovacije, Veganstvo, Katalogizacija, Olimpijske igre, Tenis, Bitka kod Akcijuma (Rim, 31. pre nove ere). Izuzeci: Akcije, koje nemaju direktnog aktera i nastaju usled nekog uzroka (prirodnog, društvenog itd.) svrstavamo u "b3"; prilikom prekrivanja sa drugim pojmovima prednost dajemo drugim pojmovima.
b2	<i>discipline</i> Akcije, koje su povezane sa istraživačkom delatnošću, sa sakupljanjem i širenjem znanja i koje imaju formalizovanu organizacionu strukturu (istraživački centri, univerzitetski instituti, naučne publikacije itd.). Tu spadaju nauka, humanističke i društvene nauke, medicina, tehnika i opšte primenljive discipline (npr. statistika, informacione nauke). Primeri: Paleontologija, Leksikologija, Etika, Bibliografija, Nauka o životnoj sredini, Krivično pravo. Izuzeci: Pseudodiscipline (npr. astrologija) i discipline u kojima praktične komponente jasno preovladavaju nad istraživačkim (npr. hirurgija) svrstavamo u "b1".
b3	<i>procesi</i>

	<p>Akcije, koje ne uzrokuje samo jedan akter (osoba ili organizacija), već imaju neki uzrok (prirodni ili društveni). Tipični primeri su biološki procesi (npr. bolesti) ili društveni procesi (npr. kulturni pokreti). Tu spadaju različiti procesi, npr. fizički, biološki, hemijski, psihološki, zatim procesi u životnoj sredini, ekonomski, kulturni, istorijski itd. Primeri: Starenje, Tropski cikloni, Mir, Budizam, Religija i društveni problemi, Epidemije, Svetski rat (1939–1945).</p> <p>Izuzeci: ako je reč o akciji, koju nije prouzrokovao samo jedan akter, a u isto vreme aspekt procesa ne prevladava, svrstavamo je u "b1".</p>
c1	<p><i>oblici</i></p> <p>Entiteti, koji su predmetni, apstraktni ili su plod ljudske kreativnosti i imaju svoje oblike izraza (pisanog, muzičkog itd.). Tu spadaju odrednice za "žanrove" i "oblike", koje dokumente predstavljaju na stvaran način kao fizički oblik (predmetni oblik) ili na apstraktan način, kao oblik intelektualne aktivnosti (poruka oblika). Zastupljene su različite oblasti komunikacije: jezik (pisma, retoričke figure, jezici), umetnost i uprizorene aktivnosti (scenariji, portreti), književnost (književne vrste i žanrovi, narodna književnost), muzika (muzički žanrovi i dela). Primeri: Knjige, Metonimija, Slovenački jezik, Prevodi na francuski, Bajke, Simfonija.</p> <p>Izuzeci: Dokumente kod kojih fizički oblik nije od primarnog značaja, već su prevashodno sredstvo za postizanje nekog cilja (npr. statuti) svrstavamo u "c6".</p>
c2	<p><i>objekti</i></p> <p>Stvari koje možemo da dodirnemo i koje su nepokretne. Prostor mogu da zauzimaju trajno ili privremeno (npr. gradilište). Tu spadaju različite konstrukcije (npr. zgrade) i infrastruktura. Primeri: Amfiteatri, Laboratorije, Balkoni, Oltari, Noseće konstrukcije, Utvrđenja, Prokopi.</p>
c3	<p><i>predmeti</i></p> <p>Stvari koje možemo da dodirnemo i koje su pokretne. Tu spadaju i stvari veoma velikih dimenzija, ako su barem potencijalno pokretne. Prevladava fizički aspekt. Primeri: Talismani, Gitara, Arheološki ostaci, MAN (teretna vozila), Avioni.</p> <p>Izuzeci: Predmete, koji nisu pokretni, svrstavamo u "c2" (ako se svojstva jednog i drugog preklapaju, prednost dajemo objektima); fizičke nosioce informacija, kod kojih je sadržaj podataka ili poruka u prvom planu, svrstavamo u "c1".</p>
c4	<p><i>prostor</i></p> <p>Pojmovi iz okruženja, pokrajine, oblasti i ostali pojmovi, koji su povezani sa obimom, ali ne i sa entitetima, koji taj prostor zauzimaju. Tu spadaju i svi pojmovi povezani sa vasionom. Primeri: Bašte, Sela, Lečilišta, Države Evropske unije, Zemlja, Atmosfera, Zvezde.</p> <p>Izuzeci: Ako stvari trajno zauzimaju fizički prostor, koji je suštinski izmenjen usled ljudskog posezanja, a ne samo usled izmene pokrajine, svrstavamo ih u "c2". Građevinsko zemljište (npr. stambeno zemljište, urbano područje) svrstavamo u "c2", kada aspekt gradnje zaseni prostornu prirodu pojma, dakle, ako su zastupljena sa arhitektonskog i inženjerskog aspekta, a ne sa društvenog, urbanističkog ili ekološkog.</p>
c5	<p><i>supstanca</i></p> <p>Pojmovi, koji se odnose na supstancu (sastav, svojstva, fizičko stanje), i same supstance: hemijski elementi, hemijske i fizičke supstance te proizvodi, odnosno materijali, koji su podvrgnuti određenoj transformaciji, ali još nisu predmeti (ekstrakti, prerađeni proizvodi, poluproizvodi). Tu spadaju i proizvodi koji, uprkos transformaciji, ne gube svoju prirodu supstance (namirnice, lekovi i sl.). Primeri: Mikrostruktura, Fizička svojstva, Natrijum, Minerali, Voda, Smog, Atomi, Vitamin C, Med, Vino, Ovčje meso, Trešnje (plodovi), Antibiotici.</p> <p>Izuzeci: Krajnje proizvode svrstavamo u "c3"; nematerijalne proizvode ljudske aktivnosti svrstavamo u "c6" ili u "c1".</p>
c6	<p><i>nematerijalna sredstva</i></p> <p>Stvari, elementi, situacije i apstraktni pojmovi, koji su sredstvo kojim želimo nešto da postignemo. Predmetni sastavni delovi su sekundarni (npr. bilansi stanja, pravni akti su prevashodno računovodstveno i pravno sredstvo, a tek onda dokumenti). Tu spadaju opšte</p>

	korišćena sredstva, sredstva vrednovanja i ostala sredstva povezana sa disciplinama i aktivnostima, kao što su ekonomska i pravna sredstva, filozofski pojmovi i sredstva nauke i tehnologije sa svojim konceptima, metodama i teorijama. Primeri: Novac, Dohodak, Finansijsko tržište, Odgovornost (pravo), Zakonodavstvo, Prava žena, Bit, Sholastika, Avogadrov zakon, Darvinizam, Teorija skupova. Izuzeci: Dokumente, kod kojih je u prvom planu fizički oblik i nisu prevashodno sredstvo za postizanje nekog cilja, svrstavamo u "c1".
d1	<i>periodi</i> Vremenski intervali i razdoblja u ljudskoj i zemaljskoj istoriji. Primeri: Dani, Avgust, Leto, Advent, Pubertet, Starost, Neolit, Srednji vek, 1. vek, 1980. (godina), Sveta godina (2000).
d2	<i>ostali hronološki pojmovi</i> Opšti pojmovi kod kojih je u prvom planu vremenski aspekt. Primeri: Tačnost (vreme), Kašnjenje, Radno vreme, Godišnjice, Praznici.

NAPOMENE O SADRŽAJU POLJA

Polje sadrži prioritetni oblik tematske predmetne oznake kao predmetne pristupne tačke, koja je određena u skladu sa sistemom predmetnih oznaka.

U SGC potpodele koristimo samo u uputnim zapisima.

SRODNA POLJA

- 450** *VARIJANTNA PRISTUPNA TAČKA – TEMATSKA PREDMETNA OZNAKA*
550 *SRODNA PRISTUPNA TAČKA – TEMATSKA PREDMETNA OZNAKA*
750 *NORMATIVNA PRISTUPNA TAČKA NA DRUGOM JEZIKU I/ILI PISMU – TEMATSKA PREDMETNA OZNAKA*

PRIMERI

1.

250	uu	aEducation yItaly
-----	----	-------------------

2.

250	uu	aConstruction industry xLaw and legislation
-----	----	---

3.

250	uu	aBiology xPeriodicals
-----	----	-----------------------

4. *

152	uu	bsgc
250	uu	nb mb2 aAntropologija

5. *

152	uu	bsgc
250	uu	nb mb3 a Organska sinteza (kemija)

6. *

152	uu	bsgc
250	uu	nc mc3 a Trobila

7. *

152	uu	bsgc
250	uu	nb mb1 a Železniški promet

8. *

152	uu	bsgc
250	uu	na ma2 a Supermarketi

9. *

152	uu	bsgc
250	uu	nc mc6 a Linux (operacijski sistem)

10. *

152	uu	bsgc
250	uu	nc mc2 a Železobetonske stavbe

11. *

152	uu	bsgc
250	uu	nc mc4 a Velemesta